

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»

Економіко-гуманітарний інститут, факультет економіки та управління
(повне найменування інституту, факультету)

кафедра «Менеджмент»
(повне найменування кафедри)

Пояснювальна записка

до дипломного проекту (роботи)

магістр
(ступінь вищої освіти)

на тему «Планування розвитку регіону на засадах смарт-спеціалізації»

Виконав: студентка II курсу, групи ФЕУ-518м

Спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»

Освітня програма (спеціалізація)
«Регіональне управління»

Голованова Г. С.

(прізвище та ініціали)

Керівник _____
Панкова А. Ю.

(прізвище та ініціали)

Рецензент _____
Бурма С. І.

(прізвище та ініціали)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»
(повне найменування закладу вищої освіти)

Інститут, факультет ЕТІ, ФЕУ
Кафедра менеджменту
Ступінь вищої освіти магістр
Спеціальність 281 публічне управління та адміністрування
(код і найменування)
Освітня програма (спеціалізація) регіональне управління
(назва освітньої програми (спеціалізації))

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри д. е. н. проф.
Тучіна Т. В.
« 12 » 12 2019 року

ЗАВДАННЯ
НА ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ (РОБОТУ) СТУДЕНТА(КИ)

Тюкова Таша Сергіївна
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема проекту (роботи) Планування розвитку регіону на засадах
смарі-спеціалізації

керівник проекту (роботи) к. е. н. доц. Паккова А. Ю.
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від « 14 » 10 20 19 року № 390

2. Строк подання студентом проекту (роботи) _____

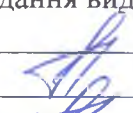
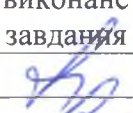
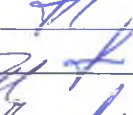
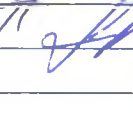
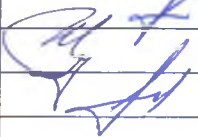
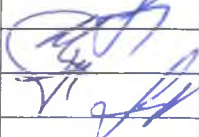
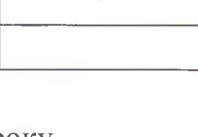
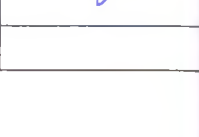
3. Вихідні дані до проекту (роботи) методичні посібники, наукові
статті, дисертації, сайти тощо

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) розглянуть теоретичні основи планування розвитку,
стратегічний аналіз Запорізького регіону, розробка та
впровадження стратегії смарі-спеціалізації Запорізького
регіону

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

рисунки в таблиці, 21, джерел 58, додатки

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

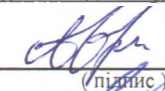
Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	прийняв виконане завдання
1	доц. Пахкова А.Ю.		
2	доц. Пахкова А.Ю.		
3	доц. Пахкова А.Ю.		
4	ст. викладач кафедри Мурзів С.М.		
5	к.е.н. доц. Пахкова А.Ю.		

7. Дата видачі завдання « _____ » _____ 20__ року.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

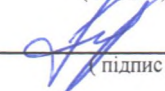
№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1	Організаційне зібрання щодо термінів подання магістерської роботи та методики її виконання	01.03.2019	
2	Вибір теми	15.03.2019	
3	Затвердження переліку тем магістерських робіт на кафедрі	15.03.2019	
4	Огляд та опрацювання наукової та спеціальної літератури з теми	Постійно	
5	Наказ Ректора ЗНТУ про затвердження тем магістерських робіт		
6	Видача завдання до магістерської роботи	15.03.2019	
7	Розробка робочого плану магістерської роботи за узгодженням з науковим керівником	29.03.2019	
8	Написання 1 розділу та представлення його на кафедру в друкованому вигляді	31.05.2019	
9	Написання 2 розділу та представлення його на кафедру в друкованому вигляді	20.09.2019	
10	Написання 3 та 4 розділів та представлення їх на кафедру в друкованому вигляді та чорнового варіанту роботи в цілому	11.10.2019	
11	Нормоконтроль	25.10.2019	
12	Попередньої захист магістерської роботи	01.11.2019	
13	Подання роботи на кафедру в остаточному чистовому оформленні	22.11.2019	
14	Захист магістерської роботи перед ЕК	18-19.12.2019	

Студент(ка)

 (підпис)

 Токмачова Т.С.
 (прізвище та ініціали)

Керівник проекту (роботи)

 (підпис)

 Пахкова А.Ю.
 (прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Магістерська робота: «Планування розвитку регіону на засадах смарт-спеціалізації»: с. 126, рис. 7, табл. 18, джерел 59.

Об'єктом дослідження є процес планування розвитку регіону.

Предмет дослідження – методи та підходи планування розвитку регіону.

Мета роботи – удосконалення планування розвитку Запорізького регіону на засадах смарт-спеціалізації.

Методи дослідження: групування та порівняння; методи системного аналізу і абстрактно-логічного моделювання; статистико-аналітичні та експертні методи; розрахунково-аналітичні методи.

Результати і їх новизна. Проведено дослідження, результатом якого стало обґрунтування напрямків удосконалення планування розвитку Запорізького регіону на засадах смарт-спеціалізації.

Основні положення роботи. Розглянуто концепція стратегічного планування розвитку регіону на засадах смарт-спеціалізації, визначено передумови впровадження смарт-спеціалізації для розвитку Запорізького регіону, обґрунтована стратегія розвитку Запорізького регіону на засадах смарт-спеціалізації.

Значущість роботи і висновки. Розроблена стратегія смарт-спеціалізації Запорізького регіону дозволяють виявити перспективу розвитку, удосконалити управління інноваційною діяльністю промислового комплексу, здійснити перехід регіональної економіки на інноваційну модель розвитку.

Ключові слова: СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ, СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ, СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ, КЛАСТЕРНИЙ ПІДХІД, НАУКОВО-ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ.

ЗМІСТ

Завдання на магістерську роботу	
Реферат	
Вступ	7
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНУ НА ЗАСАДАХ СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ	11
1.1 Методичні підходи до планування розвитку регіону	11
1.2. Зміст та складові смарт-спеціалізації	18
1.3 Аналітичні методи для визначення потенційних пріоритетних сфер смарт-спеціалізації	25
Висновки до розділу 1	34
РОЗДІЛ 2 СТРАТЕГІЧНИЙ АНАЛІЗ ЗАПОРІЗЬКОГО РЕГІОНУ З МЕТОЮ ВПРОВАДЖЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ	36
2.1 Визначення передумов впровадження смарт-спеціалізації для розвитку регіону	36
2.2 Діагностика соціально-економічного потенціалу області	45
2.3 Оцінка науково-інноваційного потенціалу регіону	57
Висновки до розділу 2	69
РОЗДІЛ 3 РОЗРОБКА ТА ВПРОВАДЖЕННЯ СТРАТЕГІЙ СМАРТ- СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ ЗАПОРІЗЬКОГО РЕГІОНУ	70
3.1 Формування стратегії смарт-спеціалізації Запорізького регіону	70
3.2 Вибір пріоритетів для регіонального розвитку	
3.2 Обґрунтування інвестиційного забезпечення реалізації стратегії смарт-спеціалізації	94
Висновки до розділу 3	105
РОЗДІЛ 4 ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ	107
Висновки до розділу 4	119

Висновки	120
Список використаних джерел	126
Додатки	132

ВСТУП

Сучасна модель сталого розвитку національної економіки в цілому та її регіональних складових базується на безперервній конвертації сучасних досягнень науково-технічного прогресу в новітні технології, якісні товари і послуги. Це викликає необхідність розроблення і реалізації як на державному, так і регіональному рівні дієвих заходів із концентрації ресурсів і зусиль на пріоритетних напрямках науково-технічного і соціально-економічного розвитку в умовах ринкової економіки, підвищення рівня життя населення, забезпечення додержання гарантованих державою соціальних стандартів для кожного громадянина.

Одним з таких заходів є впровадження смарт-спеціалізації у систему стратегічного планування регіонального розвитку, що вже визначено відповідною нормативно-правовою базою.

У цьому контексті особливої ваги набуває визначення стратегічних напрямів розвитку області, розрахованих на довготерміновий період. Угода про асоціацію з ЄС передбачає, що до кінця 2025 року Україна повинна максимально наблизити своє законодавство до законодавства ЄС та імплементувати у вітчизняне законодавство положення близько 350-ти директив, регламентів та рішень ЄС.

Основний вектор сучасної конкуренції знаходиться у сфері динамічно мінливих переваг щодо науково-технологічних досягнень та інновацій. Головною умовою національної конкурентоспроможності є виробництво товарів і послуг, що відповідають вимогам світових ринків при одночасному підвищенні реальних доходів населення та забезпеченні зростання ефективності виробництва на основі використання нових технологій. Тому держава повинна підсилити вплив на прискорення національного науково-технічного розвитку, сприяти появі нових організаційно-поведінкових моделей управління, в яких використовуються інформаційні можливості працівників - "людського капіталу", - стимулювати інноваційну активність

приватного сектора.

Питання інноваційного розвитку регіонів знайшли відображення в роботах класиків: А. Маршала, М. Портера, А. Сміта; нобелівських лауреатів: Дж. Стіглера, М. Туган-Барановського, Й. Шумпетера. Теоретичні й прикладні аспекти активізації інноваційної діяльності на державному і регіональному рівнях досліджено в наукових працях відомих сучасних вчених і практиків: О.Амоші, А.Ачкасова, П. Бубенка, В. Геєця, З. Герасимчук, А. Голикова, Б.Данилішина, М. Долішнього, М. Кизима, Г. Ковалевського, В. Коюди, Б.Малицького, В. Онищенка, Г. Онищука, В. Семиноженка, В. Соловйова, В.Торкатюка, М. Чумаченка, Л. Шутенка та інших вчених.

Проведеними дослідженнями запропоновано базові орієнтири для оцінки економічного, потенціалу регіону, розроблено наукові підходи й рекомендації щодо розробки стратегії економічного зростання регіону на основі інноваційної моделі. Проте в цілому проблема розробки стратегії економічного зростання регіону залишається відкритою, а питання щодо впровадження концепції смарт-спеціалізації для розвитку регіону практично не розглядається.

У новій економіці, що базується на знаннях, технологічний розвиток, конкурентоспроможність, рівень життя та стабільність розвитку дуже тісно пов'язані, і незаперечним є той факт, що технологічний розвиток є фундаментальним фактором внутрішнього розвитку держави та окремих регіонів. Розвинута наука, доступ до новітніх технологій і ефективні освітні системи - підґрунтя, на якому вибудовується модель сталого розвитку передових країн сьогодення. Результати науково-технічної сфери все активніше залучаються в господарський обіг, формуючи економіку інноваційного типу.

Таким чином, практична значущість вказаних проблем і об'єктивна необхідність розробки стратегії економічного зростання Запорізького регіону зумовили вибір теми магістерської роботи, її мету і завдання.

Мета роботи – удосконалення планування розвитку Запорізького регіону на засадах смарт-спеціалізації.

Об'єктом дослідження є процес планування розвитку регіону. Предмет дослідження – методи та підходи планування розвитку регіону.

Відповідно до мети роботи в даному дипломному проекті поставлено наступні завдання:

- розглянути методичні підходи до планування розвитку регіону;
- розглянути зміст та складові смарт-спеціалізації;
- розглянути аналітичні методи для визначення потенційних пріоритетних сфер смарт-спеціалізації;
- визначити передумови впровадження смарт-спеціалізації для розвитку регіону;
- провести діагностику соціально-економічного потенціалу області;
- провести аналіз науково-інноваційного потенціалу регіону;
- розробити стратегію смарт-спеціалізації Запорізького регіону;
- обґрунтувати шляхи інвестиційного забезпечення реалізації стратегії смарт-спеціалізації;
- обґрунтувати вибір пріоритетів для регіонального розвитку.

Методи дослідження. У процесі дослідження використані такі методи проведення економічних досліджень: абстрактно-логічний (для проведення теоретичних узагальнень і формулювання висновків), статистико-економічний (діагностика соціально-економічного потенціалу області та аналіз науково-інноваційного потенціалу регіону).

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативні акти України, фундаментальні роботи вітчизняних та зарубіжних вчених, матеріали наукових періодичних видань та науково-практичних конференцій, дані ресурсів мережі Інтернет, офіційні матеріали Державного комітету статистики України.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розробці підходу до обґрунтування вибору пріоритетів для регіонального розвитку.

Апробація результатів магістерської роботи. За результатами проведеного дослідження опубліковано тези доповідей «Планування розвитку регіону на засадах SMART-спеціалізації».

Структура і обсяг роботи. Магістерська робота містить вступ, чотири розділи, висновки, список використаної літератури, додатки. Повний обсяг роботи – 126 сторінок, включаючи 18 таблиць, 12 рисунків. Список використаних джерел (59 найменувань) – 7 сторінок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Амоша О., Лях М., Солдак Д. Череватський Інституційні детермінанти впровадження концепції смарт-спеціалізації: приклад старопромислових шахтарських регіонів України // Журнал європейської економіки. 2018. № 3 (66). С. 310-344.
2. Амоша О. І. Удосконалення системи управління інноваціями як умова прискорення структурних реформ в Україні // Економіка України. 2015. № 9. С. 49-65.
3. Ансофф І. Стратегическое управление // М.: Экономика, 1989. 356 с.
4. Антонюк Д. А., Антонюк К. І. Проблеми та перспективи інноваційного розвитку промислового регіону (на прикладі Запорізької області) // Економічний вісник НТУУ «КПІ» : збірник наукових праць. 2012. № 9. С. 397–403.
5. Бжуска Я., Антонюк К. І. Розумна спеціалізація регіону // Вісник Національного університету Львівська політехніка". 2012. № 749 С. 362– 366.
6. Буй Ю. В., Антонюк К. І. Розбудова інституціональної інфраструктури підтримки соціальних інновацій для забезпечення сталого розвитку регіону // Регіональна економіка. 2019. № 2 (92). С. 67-78.
7. Варцаба В. І. Управління регіональним розвитком: теорія і практика. Гармонізації цілей та інтересів влади, науки, бізнесу : монографія. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2015. 486 с.
8. Войнаренко М. П. Кластери в інституційній економіці: монографія. М., Хмельницький: ХНУ, ТОВ «Тріада-М», 2011. 502 с.
9. Впровадження підходу Європейського союзу до регіонального розвитку щодо смарт-спеціалізації [Електронний ресурс]: Центр управління знаннями «Ресурсний центр зі сталого місцевого розвитку». 01.02.2019. Режим доступу: <http://rozvytok.in.ua/4247-vprovadzhennia-pidkhodu-yevropeiskoho-soiuzu-dorehionalnoho-rozvytku-shchodo-smart-spetsializatsii>

3?fbclid=IwAR33Hp1HppjepEIolP1IVtSx0dB3VMf1M8n_ngCPgeexASV2EZuZfNXwH4

10. Голованова, Пуліна Т.В. Планування розвитку регіону на засадах SMART-спеціалізації // Міжнародна науково-практична конференція «Генерування інновацій інклюзивного розвитку: національний, регіональний, міжнародний вимір», 4-5 жовтня 2018 р. Запоріжжя, 2018. С. 421-423.

12. Грига В. Ю. Зарубіжна практика впровадження "Розумної спеціалізації" та можливості її застосування в Україні : [пояснюються принципи "розумної спеціалізації", наводяться приклади. Шляхи запровадження цих принципів у політику регіонального розвитку України] // Економіка і прогнозування. 2019. № 2. С. 138-153.

13. Дунаєва В. В. Удосконалення системи управління інноваційним розвитком регіону // Менеджер. 2015. № 1. С. 101-110

14. Закон України «Про засади державної регіональної політики» (від 05.02.2015, №156-VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР). 2015. № 13. ст.90.

15. Карлоф Б. Деловая стратегия : [Концепция. Содержание. Символы]; пер. с англ. М. : Экономика, 1991. 238 с.

16. Кіш Г. В. Стратегічне планування як інструмент управління національної економіки // Наук. вісн. Вип. 1 (45). Т. 3. Ужгород. 2015. С. 73–77

17. Коритько Т. Ю. Стратегічне планування соціально-економічного розвитку регіону. Стратегія і механізми регулювання промислового розвитку. 2012. № 14. С. 152–160.

18. Косенкова Т. В. Перспективи розвитку smart-спеціалізації у Харківській області // Соціальна економіка. Випуск 53 (1). 2017. С. 76-80.

19. Макаренко М. В. Концептуальні основи управління конкурентоспроможним розвитком регіонів // Актуальні проблеми економіки. 2011. № 9. С. 178-184

20. Макаренко М. В. Методологічні принципи управління конкурентоспроможним регіональним розвитком // Актуальні проблеми

економіки. 2011. № 11. С. 182-188.

21. Мескон М.Х., Альберт М, Альберт Ф.Ч. // Основы менеджмента. М.: ЮНИТИ-ДАНА. 2000. 704 с.

22. Мехович С. А. Концепція регіональної кластерної політики // Энергосбережение. Энергетика. Энергоаудит. 2017. № 1 (156). С. 34-43.

23. Олексюк Г. В. Індустріальні парки України: від концепції до реальності // Регіональна економіка. 2017. № 1 (83). С. 98-105.

24. Офіційний сайт Головного управління статистики в Запорізькій області [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
<http://www.ukrstat.gov.ua>.

25. Офіційний сайт Держкомстату: Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>. <http://www.ukrstat.gov.ua/>

26. Постанова Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2015 р. № 932 «Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів» // Офіційний вісник України від 27.11.2015 . 2015 р., № 92, стор. 104, стаття 3130, код акту 79470/2015.

27. Постанова Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 року № 385 . «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 р. № 1001 // Офіційний вісник України. 2014. № 32, ст. 1324.

28. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 р. N 856. «Про затвердження Порядку та Методики проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики»: Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/>

29. Портер М. Международная конкуренция; пер. с англ. В.Д. Щетинина. М. : Междунар. отношения. 1993. 896 с.

30. Польова Н.М. Інноваційні напрямки розвитку економіки регіону: Режимдоступу:
http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/znpchdtu/2009_22_2/articles

31. Прокопюк А. Програмні інструменти структурної модернізації економіки регіону: досвід Східної Польщі // Регіональна економіка. 2017. № 1 (83). С. 82-89.

32. Падучак Б. М. Нові тенденції Західного світу у сфері інновацій : [Спільні комплексні дослідження як нові форми кооперації у сфері науки. Проблеми фінансування фундаментальних досліджень. Орієнтри розвитку сфери наукових досліджень] // Наука та інновації. 2014. № 4. С. 43-49.

33. Пути кластеризации экономики с целью повышения конкурентоспособности Запорожской области // Международная Фундация содействия рынку (МФСР). К. : ОАО «Укримпэкс» . 2010. 162 с.

34 . Региональная экономика : учебник под ред. В. И. Видяпина, М. В. Степанова.; М. : ИНФРА-М, 2007. 666 с.

35. Сокіл В. В, Дегтярьова В. В, Сокіл І. О. Сутність фінансової конкурентоспроможності регіону як об'єкта публічного управління // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. 2017. № 1 (84). С. 76-83.

35. Соколенко С.И. Производственные системы глобализации: Сети. Альянсы. Партнерства. Кластеры: Укр. Контекст . К. : Логос, 2002. 646 с.

37. Снігова О. Ю. Розкриття потенціалу смарт-спеціалізації для подолання регіональної структурної інертності в Україні // Економіка України. 2018. № 8 (681). С. 75-87.

38. Статистичний щорічник Запорізької області за 2016 рік; ред. В. П. Головешко. Запоріжжя. Головне управління статистики у Зап. обл., 2015. 459 с.

39. Статистичний щорічник Запорізької області за 2017 рік / ред. В. П. Головешко. Головне управління статистики у Зап. обл. Запоріжжя. 2015. 476 с.

40. Статистичний щорічник Запорізької області за 2018 рік / ред. В. П. Головешко. Головне управління статистики у Зап. обл. Запоріжжя. 2015. 473 с.

41. Статистичний щорічник України за 2016 р. /ред. О.Г. Осауленко. К.: Консультант, 2015. 586 с.
42. Статистичний щорічник України за 2017 р. / ред. О.Г. Осауленк. К.: Консультант, 2016. 573 с.
43. Статистичний щорічник України за 2018 р. / ред. О.Г. Осауленко. К.: Консультант, 2016. 575 с.
44. Сментина Н. В. Стратегічне планування соціально-економічного розвитку на мезорівні: теорія, методологія, практика. Одеса: Атлант, 2015. 365 с.
45. Старченко Г. В. Модель проектно-орієнтованого управління інноваційним розвитком національної економіки // Економіка та держава. 2019. № 7. С. 34-38.
46. Стройко Т. Оцінка якості українського інституційного середовища в системі індексу глобальної конкурентоспроможності Душейко // Економіст, 2016. № 5 (355). С. 12-18.
47. Сушко М. Ю. Аналіз впливу державної антикризової політики на промислову галузь України (на прикладі промислового комплексу Запорізького регіону) // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2017. № 2 (95). С. 14-21.
48. Тарнавська Н. Стратегічний менеджмент: практикум : навч. посіб. / Н. Тарнавська, О. Напора. – Т. : Карт-бланш ; К. : Кондор, 2008. – 287 с.
49. Тіщенко А. П. Стратегічне планування розвитку регіону: основні поняття, вимоги та алгоритм здійснення // Економічний вісник Донбасу. 2010. № 2 (20). С. 86–89.
50. Томпсон А. А., мл., Стрикленд Ш. А. Дж. Стратегический менеджмент: Концепции и ситуации: учеб. для вузов: пер. с 9 – го англ. изд. М.: ИНФРА-М, 2000. 412 с.
51. Фетисов Г. Г., В.П Орешин. Региональная экономика и управление: учебник,. М.: ИНФРА-М, 2006. 416 с.
52. Федяй Н. О. Стратегічне планування економічного розвитку

регіонів України: науково-методичний аспект. Формування ринкових відносин в Україні. 2012. № 11 (138). С. 235–241.

53. Чернихівська А. В. Стратегічне планування регіональної екологічної політики. Проблеми економіки. 2014. № 1. С. 180–185.

54. Чурей Н. В. Пріоритетні напрямки інноваційного розвитку України в сучасний умових Режим доступу:

http://www.rusnauka.com/2_KAND_2012/Economics/16_99166.doc.htm.

55. Шевченко О. В. Пріоритети розвитку регіонів як інструмент стратегічного управління регіональною економікою. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2014. Вип. 3 (107). С. 12–21.

56. Шевченко О. В. Регулятивні підходи до стратегування регіонального розвитку : зб. наук. пр. Луцьк. нац. техн. ун-ту. Екон. науки. 2014. С. 301–308.

57. Шпильова В. О Аналіз соціально-економічного розвитку регіону // Вісник ЖДТУ. 2010. № 3 (53). С. 209–213.

58. Щербакова Т. А. Модифікація конкурентної політики за умови трансформації економічних відносин // Економіка України. 2016. № 4 (653). С. 45-56.

59. Яцюк О.С. Смарт-спеціалізація розвитку регіону як важливий напрям підвищення його конкурентоспроможності та інноваційної активності // Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу (серія «Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості»). Вип. 2 (18). Івано-Франківськ: ІФНТУНГ. 2018. С. 54-60.